

Evropská
komise

Monitor vzdělávání a odborné přípravy 2019

Česko

Obráťte se na EU

Europe Direct je služba, která odpoví na vaše dotazy o Evropské unii.

Můžete se na ni obrátit:

- prostřednictvím bezplatné telefonní linky: 00 800 6 7 8 9 10 11

(někteří operátoři mohou tento hovor účtovat),

- na standardním telefonním čísle: +32 22999696 nebo

- e-mailem prostřednictvím internetové stránky: https://europa.eu/european-union/contact_cs.

Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2019

© Evropská unie, 2019

Opakované použití povoleno pod podmínkou uvedení zdroje. Politiku opakovaného použití dokumentů Evropské komise upravuje rozhodnutí 2011/833/EU (Úř. věst. L 330, 14.12.2011, s. 39).

K veškerému použití nebo reprodukci fotografií či jiného materiálu, k nimž EU nemá autorská práva, je nutné získat svolení přímo od držitelů těchto práv.

PRINT ISBN 978-92-76-08666-6 ISSN 2466-9989 doi: 10.2766/557631 NC-AN-19-004-CS-C

PDF ISBN 978-92-76-08665-9 ISSN 2466-9997 doi: 10.2766/838757 NC-AN-19-004-CS-N

Cover image: composition with images © istock.com

Monitor vzdělávání a odborné přípravy 2019

ČESKO

Svazek 2 Monitoru vzdělávání a odborné přípravy 2019 zahrnuje dvacet osm zpráv jednotlivých zemí. Je založen na nejaktuálnějších kvantitativních a kvalitativních důkazech pro předložení a hodnocení nejnovějších politických opatření prováděných v každém členském státě EU. Doplnuje proto další zdroje informací, které nabízejí popisy vnitrostátních systémů vzdělávání a odborné přípravy.

V části 1 je uveden statistický přehled hlavních ukazatelů vzdělávání a odborné přípravy. V části 2 se stručně vymezují hlavní silné stránky a problémy systému vzdělávání a odborné přípravy dané země. Část 3 se zaměřuje na učitele a výzvy v oblasti učitelské profese. Část 4 se zabývá investicemi do vzdělávání a odborné přípravy. Část 5 pojednává o politikách modernizace předškolního a školního vzdělávání. V části 6 se posuzují opatření na modernizaci vysokoškolského vzdělávání. A nakonec část 7 zahrnuje odborné vzdělávání a vzdělávání dospělých.

Rukopis byl dokončen 26. srpna 2019.

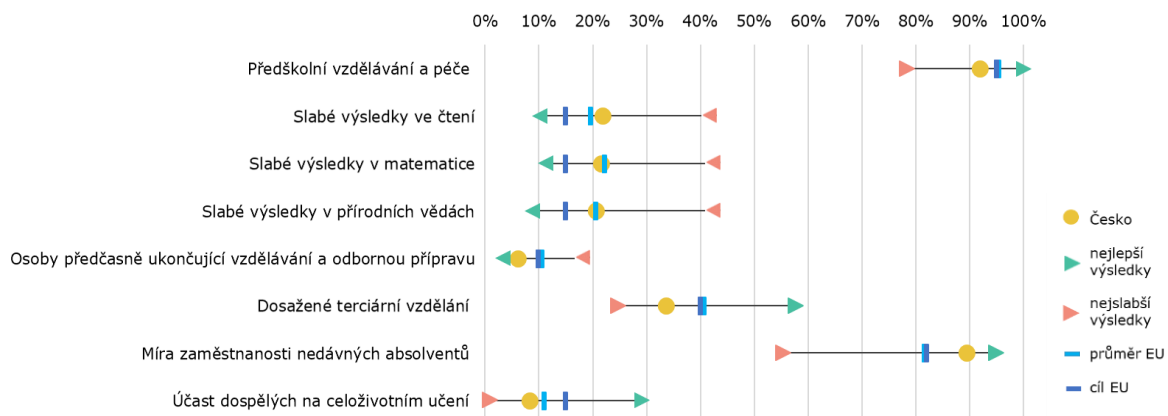
Dodatečné související údaje lze najít na internetu (ec.europa.eu/education/monitor).

1. Klíčové ukazatele

		Česko		Průměr EU		
		2009	2018	2009	2018	
Referenční hodnoty ET 2020						
Osoby předčasně ukončující vzdělávání a odbornou přípravu (věk 18–24 let)		5,4%	6,2%	14,2%	10,6%	
Dosažené terciární vzdělání (věk 30–34 let)		17,5%	33,7%	32,3%	40,7%	
Předškolní vzdělávání a péče (od 4 let do věku začátku povinné školní docházky)		90,6%	92,0% ¹⁷	90,8%	95,4% ^{17,d}	
Podíl osob ve věku 15 let se slabými výsledky v těchto předmětech:	Čtení	23,1%	22,0% ¹⁵	19,5% ^{EU27}	19,7% ¹⁵	
	Matematika	22,4%	21,7% ¹⁵	22,3% ^{EU27}	22,2% ¹⁵	
	Přírodní vědy	17,3%	20,7% ¹⁵	17,7% ^{EU27}	20,6% ¹⁵	
Míra zaměstnanosti nedávných absolventů podle dosaženého vzdělání (osoby ve věku 20–34 let, které opustily vzdělávání 1–3 roky před referenčním rokem)	ISCED 3–8 (celkem)	84,5%	89,6%	78,3%	81,6%	
Účast dospělých na celoživotním učení (věk 25–64 let)	ISCED 0–8 (celkem)	7,1%	8,5%	9,5%	11,1%	
Vzdělávací mobilita	Absolventi v rámci diplomové mobility (ISCED 5-8)	:	3,9% ¹⁷	:	3,6% ¹⁷	
	Absolventi v rámci kreditové mobility (ISCED 5-8)	:	8,0% ¹⁷	:	8,0% ¹⁷	
Další kontextuální ukazatele						
Investice do vzdělávání	Veřejné výdaje na vzdělávání jako % HDP	5,1%	4,6% ¹⁷	5,2%	4,6% ¹⁷	
	Výdaje na veřejné a soukromé instituce na studenta v EUR PPS	ISCED 0	€3 399 ¹²	€3 611 ¹⁶	:	€6 111 ^{15,d}
		ISCED 1	€3 607 ¹²	€3 703 ¹⁶	€5 812 ^{12,d}	€6 248 ^{15,d}
		ISCED 2	€5 967 ¹²	€6 255 ¹⁶	€6 937 ^{12,d}	€7 243 ^{15,d}
		ISCED 3-4	€5 191 ¹²	€5 894 ¹⁶	:	€7 730 ^{14,d}
		ISCED 5-8	€7 726 ¹²	€7 282 ¹⁶	€10 549 ^{12,d}	€11 413 ^{15,d}
Osoby předčasně ukončující vzdělávání a odbornou přípravu (věk 18–24 let)	Narozen/a v tuzemsku	5,2%	6,2%	13,1%	9,5%	
	Narozen/a v zahraničí	15,0%	7,6% ^u	26,1%	20,2%	
Dosažené terciární vzdělání (věk 30–34 let)	Narozen/a v tuzemsku	17,1%	33,4%	33,1%	41,3%	
	Narozen/a v zahraničí	31,5%	40,1%	27,7%	37,8%	
Míra zaměstnanosti nedávných absolventů podle dosaženého vzdělání (osoby ve věku 20–34 let, které opustily vzdělávání 1–3 roky před referenčním rokem)	ISCED 3-4	81,7%	87,4%	72,5%	76,8%	
	ISCED 5–8	89,0%	91,5%	83,8%	85,5%	

Zdroje: Eurostat; OECD (PISA); Údaje o mobilitě ve vzdělávání vypočítává Společné výzkumné středisko Evropské komise z údajů UOE. Další informace jsou uvedeny v příloze I a ve svazku 1 (ec.europa.eu/education/monitor). Poznámky: Průměry EU výsledků PISA z roku 2009 nezahrnují Kypr; d = definice se liší, u = nízká spolehlivost, 15 = 2015, 17 = 2017.

Obrázek 1 Pozice ve vztahu k absolventům s nejlepšími a nejhoršími výsledky

Zdroj: Evropská komise, výpočty Generálního ředitelství pro vzdělávání, mládež, sport a kulturu (GŘ EAC) na základě údajů z Eurostatu (LFS 2018, UOE 2017) a OECD (PISA 2015).

2. Hlavní body

- Česko i nadále posiluje relevantnost odborného vzdělávání a přípravy pro potřeby trhu práce.
- Orgány náležitě využívají finanční prostředky EU na podporu reforem.
- Inkluzivní vzdělávání se vyvíjí správným směrem, ale opatření zaměřená na Romy jsou však i nadále omezená.
- Přitažlivost učitelského povolání zůstává nízká.

3. Důraz na učitele

Učitelské povolání se potýká s četnými problémy. Doporučení Rady EU pro Českou republiku z roku 2019 mimo jiné doporučilo: „Zvýšit kvalitu a inkluzivnost systémů vzdělávání a odborné přípravy, mimo jiné podporou technických a digitálních dovedností a podporou učitelského povolání.“ (Rada EU, 2019).

Existují demografické výzvy. Podíl učitelů mladších 40 let je v Česku relativně nízký, zatímco vysoce zastoupeni jsou učitelé starší 50ti let. Podíl žen mezi učiteli patří k nejvyšším v EU¹. Narůstá přitažlivost alternativních pracovních příležitostí pro ženy, kvůli nimž je u nich ohrožena přitažlivost učení (Münich D., 2017). Počet žáků v základním vzdělávání vzrostl a tyto vysoké počty se přesouvají do nižšího sekundárního vzdělávání. V roce 2017 byl poměr žáků a učitelů v základním vzdělávání (19,1 ku 1 oproti průměru EU 14,7) a poměr studentů a učitelů v rámci terciárního vzdělávání (18,4 ku 1 oproti 15,4) v obou případech relativně vysoký². Populace ředitelů škol (převážně mužů) také stárne a na polovinu všech otevřených pozic existuje pouze jediný žadatel. Často platí, že se osoba, která je v této pozici, uchází na konci svého funkčního období znovu o svou vlastní práci (CSI 2018a). Českomoravský odborový svaz pracovníků školství informuje, že ředitelé škol mají pocit, že kvůli svému administrativnímu vytížení nemají dostatek času na to, aby učitelům poskytli pedagogické a profesionální vedení. Rovněž hovoří o nedostatečných finančních prostředcích pro přiměřené hodnocení a odměňování zaměstnanců.

Z inspekcí a průzkumů mezi řediteli škol vyplývá, že je nedostatek učitelů. Vzhledem k tomu, že neexistuje registr učitelů, lze jejich nedostatek pouze odhadovat³. Nedostatky jsou hlášeny zejména v oblasti základního vzdělávání a v menší míře i v případě výuky angličtiny, fyziky, informačních a komunikačních technologií (IKT) a matematiky. Nedostatky v základním vzdělávání souvisejí primárně se současným demografickým vrcholem u dětí v tomto věku; až tyto děti začnou v nadcházejících letech přecházet na druhý stupeň, mohou se nedostatky týkající se konkrétních předmětů na této úrovni ještě zhoršit.

Vzdor nedávnému zvýšení platů jsou platy učitelů a ředitelů škol i nadále velmi nízké, a to jak ve srovnání s jinými pracovníky s úplným terciárním vzděláním, tak podle mezinárodních standardů (viz obrázek 2 níže). V roce 2016 mělo 85 % osob ve věku 30–49 let s terciárním vzděláním plat vyšší než učitelé základního vzdělávání stejného věku (Münich D., 2017). Platový postup v průběhu kariéry je spíše paušální (Evropská komise/EACEA/Eurydice, 2018a). Platy ve veřejném sektoru v letech 2014–2016 celkově vzrostly více než platy učitelů, čímž se dopad nárůstu platů v případě učitelů na ztraktivnění jejich povolání oslabil (Münich D., 2017). Na ústřední i místní úrovni je sdílena kontrola odměn. Vynikající výsledky výuky mohou vést k navýšení platů. Odměna za specializované úkoly vyžadující trvalý profesní rozvoj může dosáhnout až 50 % zákonného platu. K takovým úkolům patří koordinace předmětu informačních a komunikačních technologií nebo koordinace školních vzdělávacích programů a organizace činností souvisejících se vzděláváním v oblasti životního prostředí.

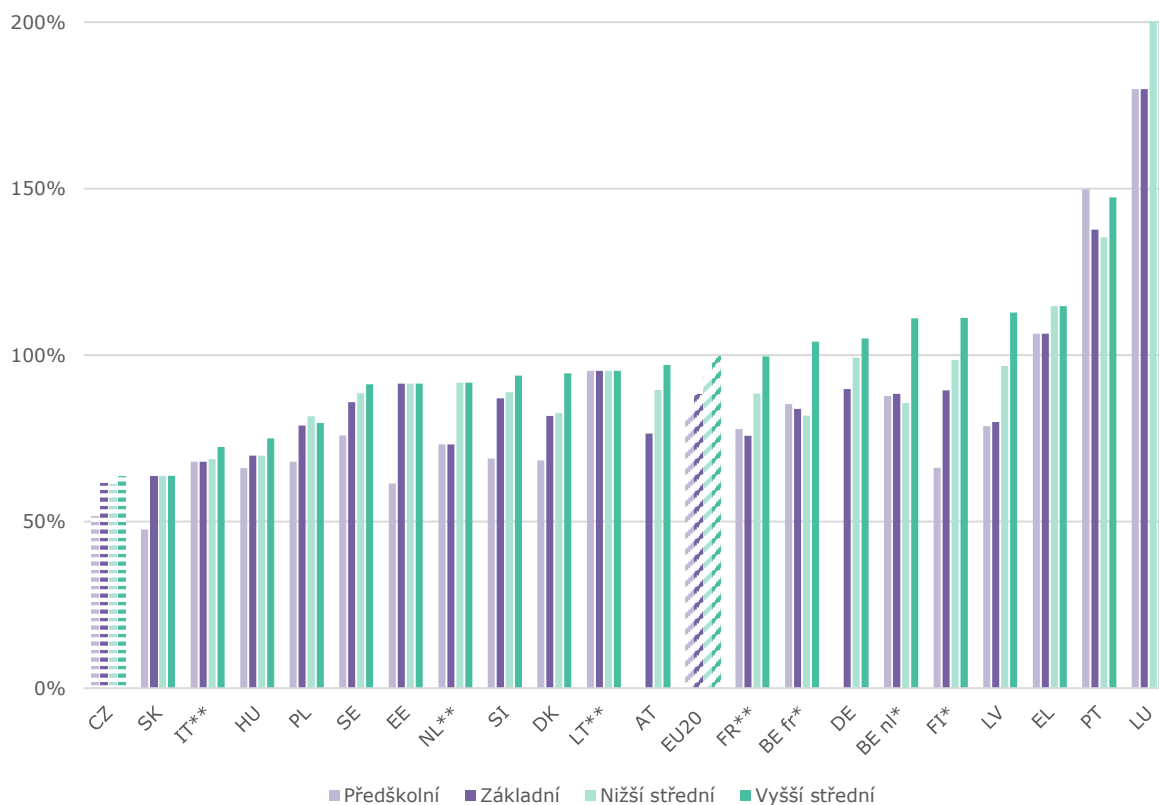
¹ Eurostat, UOE, 2017. On-line datový kód: [educ_uoe_perp01](#)

² Eurostat, UOE, 2017. On-line datový kód: [educ_uoe_perp04](#)

³ Údaje o učitelích v Česku na plný úvazek se shromažďují na souhrnné úrovni škol a chybí registr učitelů. Vzhledem k tomu, že část učitelů vyučuje na částečný úvazek na více než jedné škole, nejsou k dispozici přesné informace o počtu učitelů.

V roce 2018 vláda prohlásila, že průměrné platy učitelů a nepedagogických pracovníků v roce 2021 dosáhnou 150 % své úrovně v roce 2017. Má-li se zvýšit atraktivita učitelského povolání, jsou zapotřebí dlouhodobé politické závazky.

Obrázek 2 – Skutečné platy učitelů v porovnání s výdělky pracovníků s ukončeným terciárním vzděláním (25–64) při celoročním zaměstnání na plný úvazek (ISCED 5-8), 2016

Zdroj: OECD (2018). Poznámka:* údaje jsou z roku 2015; ** údaje jsou z roku 2014

Rámeček č. 1: Atraktivita učitelského povolání a spokojenost učitelů

Atraktivita povolání pro talentované mladé lidi zůstává nízká. Podle ukazatelů absolventi počátečních vzdělávacích programů, kteří se rozhodnou pro vstup do tohoto povolání, zřejmě nepatří k těm, kdo mají nejlepší výsledky (Münich D., 2017). Ze studie mimo jiné vyplývá nárůst podílu mladých učitelů s nižší čtenářskou gramotností (Krajcova J., Münich D., 2018). To může přispívat k rozdílům v kvalitě vzdělání získaného v různých třídách, školách či regionech (tamtéž). Mnoho talentovaných mladých učitelů předčasně povolání opustí, často z finančních důvodů (Münich D., 2017). Z tohoto důvodu jsou zapotřebí opatření k řešení obecných zjištění OECD, že k propagaci výuky jakožto kariéry pro vynikající studenty je kvalita zaměstnání důležitá přinejmenším stejně jako jeho platové ohodnocení (OECD, 2018a).

Současně mezinárodní průzkum OECD o výuce a učení (TALIS) za rok 2018 zjistil, že podíl učitelů, kteří jsou se svou prací spokojeni, je vysoký, na úrovni 89,6% (průměr EU: 89,5 %) (OECD, 2019)⁴. Tato spokojenost zůstává stabilní u učitelů s pětiletou pracovní zkušeností. Celkově 74,0 % uvádí, že by si v případě možnosti rozhodnout se znovu zvolili opět povolání učitele (průměr EU: 77,6 %). Tento pocit sdílí méně učitelů s delší než pětiletou zkušeností (73,3 %), nežli učitelé začínající (77,3 %) (příslušné průměry EU: 76,4 % a 83,7 %). Z

⁴ V roce 2018 se průzkumu TALIS zúčastnilo 23 členských států: Anglie (UK), Belgie (FR), Belgie (NL), Bulharsko, Česko, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko a Švédsko. Průzkum TALIS 2018 zahrnuje učitele a vedoucí pracovníky škol druhého stupně na běžných veřejných a soukromých školách.

průzkumu TALIS rovněž vyplynulo, že 16,0 % českých učitelů je přesvědčeno, že učení je společensky ceněno (průměr EU: 17,7 %).

Projekty Evropského sociálního fondu (ESF) podporují zaškolovací programy pro začínající učitele – včetně odborné přípravy jejich mentorů – a další profesní rozvoj. V květnu 2019 schválila vláda novelu zákona o pedagogických pracovnících s cílem zavést dvouleté adaptační období pro začínající učitele. K tomu došlo za absence kariérního systému pro učitele, poté, co byl jeden takový systém připraven, ale následně od něj bylo v roce 2017 upuštěno. Taková posílená podpora pro začínající učitele by mohla přispět ke snížení vysokého počtu učitelů, kteří povolání po prvních několika málo letech opustí.

Rámeček č. 2: Podpora projektu profesního rozvoje učitelů a ředitelů škol (SYPO)

Smyslem tohoto projektu spolufinancovaného z Evropského sociálního fondu (ESF) je navrhnout nový systém na podporu systematického profesního rozvoje s cílem zlepšit výsledky v oblasti vzdělávání. Projekt má vycházet ze skutečných potřeb, má být zaměřen prakticky, stavět na nejnovějších vědeckých poznatcích a podporovat sdílení zkušeností.

Projekt SYPO zahrnuje vytvoření vzájemných sítí zaměřených na didaktické přístupy v různých předmětech. Pilotní projekty budou vyzkoušeny na celostátní, regionální i lokální úrovni. Bude též zřízena síť regionálních metodických pracovníků v oblasti informačních technologií.

Projekt byl zahájen na začátku roku 2018 a bude probíhat do roku 2022 s podporou ve výši 13,5 milionů EUR z ESF.

V rámci vysoce decentralizovaného českého systému vzdělávání se další profesní rozvoj pracovníků v podstatě řeší na úrovni jednotlivých škol, které stanovují plán dalšího profesního rozvoje svých zaměstnanců. Účast na dalším profesním rozvoji je profesní povinností. Není sice stanoven žádný minimální počet povinných hodin, zákon ale na další profesní rozvoj stanoví až 12 pracovních dnů ročně (Evropská komise/EACEA/Eurydice, 2018b). Česká školní inspekce v období 2017–2018 zjistila, že do dalšího profesního rozvoje je zapojeno 78 % učitelů základních škol, kde byly provedeny inspekce. Další profesní rozvoj pokrýval především obsah související s příslušnými předměty (52 %), dále výukové metody (39 %), výuky klíčových kompetencí (28 %) a provádění inkluzivního vzdělávání (viz oddíl 5 níže) (24 %)(CSI, 2018b). Mezinárodní průzkum OECD o výuce a učení (TALIS) za rok 2018 zjistil, že polovina českých učitelů se domnívá, že další profesní rozvoj je omezen jejich učebním rozvrhem (50,8 % oproti průměru EU ve výši 52,4 %). Celkově lze říci, že ve srovnání s průměrem EU se relativně nízký podíl učitelů domnívá, že dalšímu profesnímu rozvoji brání překážky. Kupříkladu 22 % českých učitelů má za to, že nabídka dalšího profesního rozvoje není relevantní (průměr EU: 38,9 %) a pouze 15,1 % učitelů si stěžuje na nedostatek podpory ze strany zaměstnavatele (průměr EU: 26,4 %).

4. Investice do vzdělávání a odborné přípravy

Výdaje vládních institucí na vzdělávání jako podíl HDP v roce 2017 činily 4,6 %, podobně jako průměr EU Nárůst veřejných výdajů na vzdělávání v reálných hodnotách (upravených o inflaci) byl v období 2010–2017 poměrně vysoký, na úrovni 3,4 % (průměr EU: 0,2 %)⁵. Výdaje se lišily podle úrovně vzdělávání, do značné míry v souvislosti s demografickými změnami v příjmu jednotlivých věkových skupin, v systému, kde převažuje financování na obyvatele. K tomuto nárůstu došlo v období obzvláště silného růstu GPD a podíl vládních výdajů na vzdělávání se příliš nevyvíjel, tj. pohyboval se v letech 2013–2017 v rozmezí od 11,3 % do 12 %⁶. Výdaje vládních institucí na vzdělávání jako podíl HDP klesly z 5,1 % v roce 2013 na 4,6 % v roce 2017. Rozpočet v roce 2019 na reformu v zájmu posílení inkluzivnosti vzdělávání oproti roku 2018 vzrostl (viz níže oddíl 5).

Reforma systému financování regionálního vzdělávání byla opět odložena do ledna 2020 kvůli zajištění lepší připravenosti. Reforma si klade za cíl přejít od financování na obyvatele

⁵ Eurostat, klasifikace funkcí vládních institucí (COFOG).

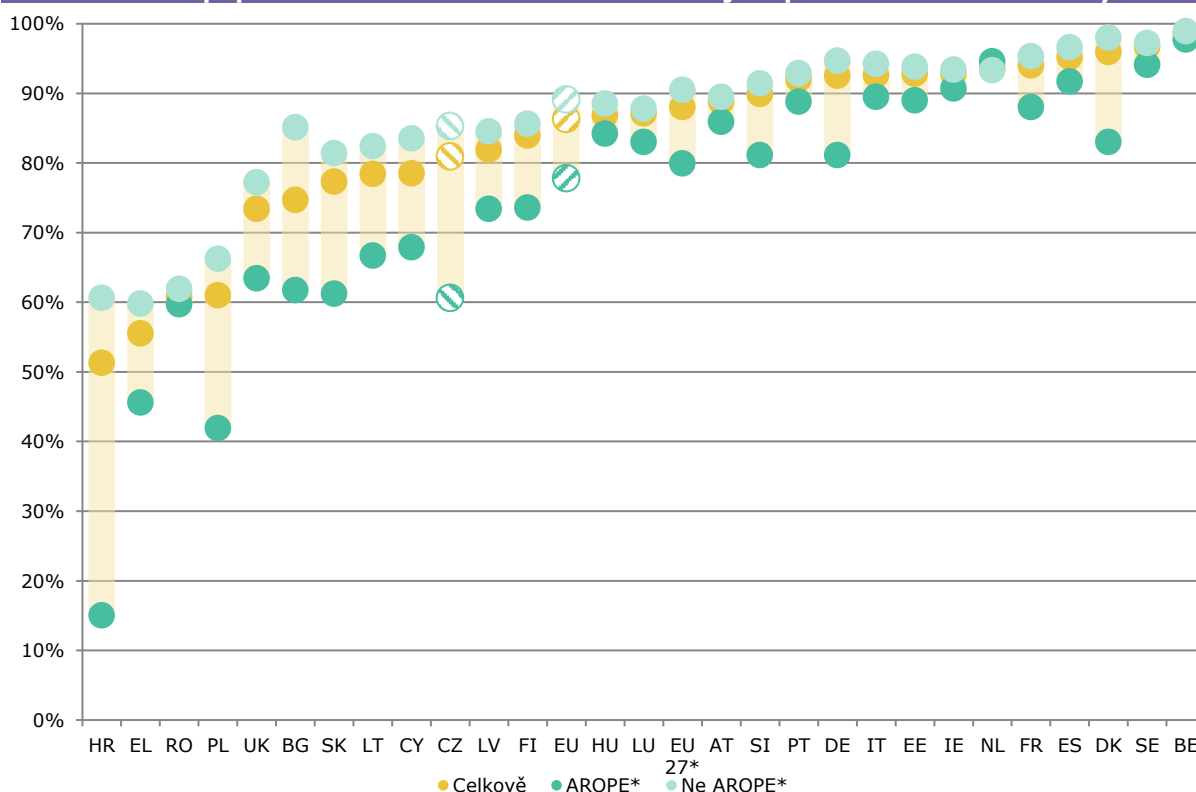
⁶ Evropská komise, výpočty Generálního ředitelství pro vzdělávání, mládež, sport a kulturu (GR EAC) na základě údajů z Eurostatu, [gov_10a_exp](#) a [nama_10_gdp](#)

k financování na základě počtu vyučovaných hodin a zvyšuje možnosti rozdělení tříd (Evropská komise, 2018).

5. Modernizace předškolního a školního vzdělávání

Účast na předškolním vzdělávání a péči se i nadále zvyšuje, přičemž zůstává vysoce závislá na sociálně-ekonomickém zázemí, kde se projevují velké regionální rozdíly. Vnitrostátní míra účasti u dětí ve věku od 4 let do věku zahájení povinné školní docházky činila v roce 2017 92 % (průměr EU: 95,4 %), přičemž se pohybovala od 85,5 % na severozápadě po 96,1 % na Střední Moravě⁷. Účast romských dětí ve věku od 4 let na předškolním vzdělávání a péči činí dle odhadů pouze asi 34 % (FRA 2016). Obrázek 3 ukazuje míru účasti dětí v letech 3 až 6 v roce 2016 podle sociálně-ekonomického zázemí. V roce 2018 bylo sice stanoveno právo účastnit se předškolního vzdělávání a péče pro všechny děti od věku 3 let v jejich spádové oblasti, jeho praktické provádění závisí ale na dostupnosti míst. Má-li se zajistit provádění tohoto práva a zvýšit míra účasti, je naprosto nezbytná plná podpora obcí. Účast dětí mladších 3 let zůstává v roce 2017 na úrovni 6,5 %, tedy hluboko pod průměrem EU ve výši 34,2 % i cílem stanoveným vedoucími představiteli EU v roce 2002 ve výši 33 %. Je to zčásti způsobeno nedostatečnou kapacitou. Od dříve oznámeného nároku na místo pro děti ve věku 2 let od roku 2020 bylo v roce 2018 upuštěno.

Obrázek 3 Účast ve formálních zařízeních předškolního vzdělávání nebo péče u dětí od 3 let do věku zahájení povinné školní docházky podle sociálně-ekonomického zázemí (2016)
– % v populaci ve věku od 3 let do věku zahájení povinné školní docházky

Zdroj: Výpočty JRC z údajů EU-SILC za rok 2016. Poznámky: *AROE = Osoby ohrožené chudobou nebo sociálním vyloučením.

Česko využívá podpory z Evropského sociálního fondu (ESF) k podstatnému zvýšení počtu míst v rámci předškolního vzdělávání a péče, vyskytly se ale velké nerovnosti v jejich poskytování. Veřejné mateřské školy provozované obcemi a takzvané dětské skupiny a mikrojesle (v současnosti spolufinancované z ESF a spravované ministerstvem práce a sociálních věcí), které se částečně zaměřují na děti z podobných věkových skupin, fungují za velmi nerovných podmínek. Podíl dětí na jednoho dospělého je mnohem příznivější v dětských skupinách a

⁷ Eurostat, UOE, 2017. On-line datový kód: [educ_uoe_enra17](#)

mikrojeslích (24 dětí na 3–4 dospělé) než v případě veřejných mateřských škol (až 28 dětí na 1 dospělého). Finanční prostředky na dítě v dětských skupinách činí 90 000 CZK oproti 51 000 CZK v mateřských školách (přibližně 3 500 EUR a 2 000 EUR). Česká školní inspekce tvrdí, že třídy až s 28 dětmi na jednoho dospělého neumožňují uspokojit individuální potřeby, a to zejména v případě dětí se zvláštními potřebami (CSI, 2018b). *Dlouhodobé politické cíle v oblasti vzdělávání a rozvoje vzdělávacího systému na období 2019–2023* počítají s postupným snížením počtu dětí v mateřských školách na 20 v jedné třídě. Reforma financování na rok 2020 (viz oddíl 4) pravděpodobně povede ke snížení poměru mezi dětmi a dospělými v zařízeních předškolního vzdělávání a péče, neboť mateřské školy nebudou financovány v přepočtu na obyvatele, ale spíše na základě počtu vyučovaných hodin.

Míra předčasného ukončení školní docházky klesla na 6,2 % v roce 2018, po nárůstu v předchozích letech. Tato míra byla nižší než průměr EU ve výši 10,6 % EU, ale stále vyšší než vnitrostátní cíl strategie Evropa 2020 ve výši 5,5 %. Míra a její vývoj se v jednotlivých regionech značně různil, přičemž nejvýznamnějším případem je severozápad, kde míra 13,8 % dále vzrostla na 15,6 % v roce 2018. Ze studie vyplynulo, že mladé lidi, kteří předčasně ukončí školní docházku, přitahuje současný snadný přístup k placenému zaměstnání (Bičáková, A. a Kalíšková, K., 2018). Často však končí v málo placených, nekvalitních a krátkodobých pracovních místech. O pobídkách k přilákání mladých lidí zpět ke vzdělávání, jakož i o preventivních opatřeních probíhají diskuse. V roce 2019 byla zahájena studie financovaná z programu EU na podporu strukturálních reforem s cílem prozkoumat, jak snížit regionální nerovnosti ve vzdělávání. Vzejdou z ní doporučení zaměřená na zlepšení komunikace mezi rodinami, školami a dalšími poskytovateli služeb.

Příslušné orgány nadále podnikají kroky ke snížení nerovností ve výsledcích v oblasti vzdělávání souvisejících se socioekonomickým zázemím žáků (Evropská komise, 2018). V případě předškolního vzdělávání zahrnují kroky odbornou přípravu učitelů podporovanou z ESF, mimoškolní aktivity, podporu spolupráce s rodiči a profesní poradenství (Eurypedia, 2019a). V souladu s reformou z roku 2016 na posílení inkluze vzdělávání přijaly orgány druhý akční plán pro inkluzivní vzdělávání na období 2019–2020. Cílem tohoto plánu je provést nesegregační opatření v případě škol, kde více než polovinu žáků tvoří Romové, zavést opatření proti šikaně a posílit monitorování ze strany školní inspekce. Bude se jím řídit provádění projektů podporovaných z ESF. Klíčem k jeho úspěchu bude řešení regionálních rozdílů prostřednictvím specificky koncipovaných opatření.

Pozitivní počáteční výsledky reformy pro inkluzivní vzdělávání stále čekají na potvrzení, a to zejména pokud jde o vzdělávání romských dětí. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy se zaměřuje na zajištění povinného vzdělávání od věku 5 let, a to zejména ve znevýhodněných oblastech. Ministerstvo pracuje rovněž na harmonizaci diagnostických nástrojů používaných v poradenských centrech po celé zemi. Rozpočet z roku 2019 na inkluzivní vzdělávání byl zvýšen z 5,4 miliardy CZK v roce 2018 na 7,2 miliardy, což je významné zvýšení, které však nemusí stačit k pokrytí všech žádostí ze strany škol. Schválený počet asistentů pro každou třídu se sníží.

Do škol s vyššími potřebami se sice přidělují větší pedagogické zdroje, neexistují ale opatření k přidělení zkušených učitelů do znevýhodněných škol. Současně OECD v Česku zaznamenává významnou pozitivní souvislost mezi zkušenostmi učitelů a výsledky v oblasti přírodních věd (OECD, 2018a).

Národní ústav pro vzdělávání nyní reviduje rámcové osnovy pro předškolní, základní a středoškolské vzdělávání (NUV, 2019). Jedním z cílů je lépe se zaměřit na dovednosti potřebné pro budoucí pracovní místa. Dalším cílem je posílit pokyny na centrální úrovni stanovením očekávaných výsledků učení na více vzdělávacích stupních než dříve. Tím se posílí centrální správa ve stále vysoce decentralizovaném systému (Eurypedia, 2019b). Revidované osnovy budou vycházet ze strategie pro vzdělávání do roku 2030, která vymezí očekávané kompetence žáků po roce 2030.

Podíl mladých lidí ve věku 16–19 let, kteří vykazují lepší než základní digitální dovednosti, se mezi rokem 2015 (41 %) a rokem 2017 (52 %) podstatně zlepšil, přičemž téměř dosáhl průměru EU (57 %). Na podzim roku 2018 byla s podporou EU zahájena výzva k podpoře provádění strategie pro digitální vzdělávání II. To umožní vytváření nových zdrojů, zajištění metodické a technické podpory pro využívání digitálních technologií při výuce, odbornou přípravu pedagogických pracovníků a podporu inovativních učebních metod (Eurypedia, 2019b).

Strategie digitálního vzdělávání se potýkala s jistým zpožděním při vybavování škol digitální infrastrukturou a zajišťování podpůrných materiálů a školení pro učitele (Evropská komise, 2019).

6. Modernizace vysokoškolského vzdělávání

V uplynulém desetiletí došlo k prudkému nárůstu v míře terciárního vzdělání společně s nárůstem míry předčasného ukončení studia. V roce 2018 činil podíl osob ve věku 30–34 let s terciárním vzděláním 33,7 % (průměr EU: 40,7 %), což přesahuje vnitrostátní cíl Česka (32 %) v rámci strategie Evropa 2020. Zajistit, aby každá generace dosáhla vyšší úrovně vzdělání, je náročné. Jen 18 % dětí, jejichž rodiče nedosáhli terciárního vzdělání, dosáhnou tohoto stupně (OECD, 2018b). Předpokládané zvýšení počtu obyvatel ve věkovém rozpětí, jehož se vysokoškolské vzdělávání týká, bude během několika let vyžadovat úsilí v oblasti financování a kapacit, má-li růst pokračovat. 37 % studentů v bakalářských programech v prvním roce své studium ukončí – ačkoli jistý podíl z nich se později zapíše do jiného programu – a více než třetina studentů studium nedokončí (MŠMT, 2015). Příslušné orgány přijímají opatření ke zvrácení tohoto trendu. Mezi kritéria financování vysokoškolských institucí zavedlo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy v roce 2018 nové kritérium související s dokončením studia (Evropská komise, 2018). Tím se pozitivním způsobem docílí nápravných opatření ze strany těchto institucí. Míra zaměstnanosti čerstvých absolventů terciárního studia zůstává velmi vysoká – v roce 2018 činila 89,6 %.

Národní akreditační úřad zřízený na základě reformy vysokoškolského vzdělávání v roce 2016 již udělil řadu institucionálních akreditací. Silnější interní zajištění kvality se v dotčených institucích stává skutečností. Reforma rovněž usilovala o rozšíření škály nabízených programů, včetně podpory vytváření odborně zaměřených studijních programů. Téměř 15 % programů, které byly nově akreditovány nebo jsou v procesu akreditace do konce roku 2018, představovaly odborně zaměřené programy, což dokazuje, že po nich existuje určitá poptávka.

7. Modernizace odborného vzdělávání a přípravy

Celkový počet zapsaných do vyššího sekundárního odborného vzdělávání a přípravy v roce 2017 mírně poklesl na 72,4 %, ale stále je značně nad průměrem EU ve výši 47,8 %. Míra zaměstnanosti čerstvých absolventů odborného vzdělávání a přípravy se v roce 2018 zvýšila na 87,7 %, což značně přesahuje průměr EU ve výši 79,5 %.

Česko i nadále posiluje flexibilitu a relevantnost odborného vzdělávání a přípravy pro potřeby trhu práce. Novela školského zákona z roku 2018 ukládá školám spolupracovat se zaměstnavateli při koncipování vzdělávacích programů, zajišťování praktické odborné přípravy, účasti na závěrečných zkouškách a zajišťování stáží v podnicích pro vyučující. V rámci projektu *modernizace odborného vzdělávání a přípravy* financovaného z ESF a zahájeného v roce 2017 bylo dosud zavedeno 365 modulů s cílem zlepšit převoditelnost mezi různými směry počátečního či průběžného odborného vzdělávání a přípravy a kvalifikacemi ve vnitrostátním rejstříku kvalifikací. V Moravskoslezském kraji byl v roce 2017/2018 zahájen pilotní projekt zahrnující prvky duální odborné přípravy. Probíhá revize odborné části vzdělávacích programů vyššího sekundárního odborného vzdělávání a přípravy.

V říjnu 2018 přijala vláda strategii *Digitální Česko*. Provádění bude mimo jiné vycházet ze strategie pro digitální vzdělávání 2020, která se zaměřuje na zavádění nových vzdělávacích metod s využitím nových technologií, zlepšování dovedností žáků, pokud jde o práci s informačními a digitálními technologiemi, a zlepšení jejich inženýrského myšlení.

8. Rozvoj vzdělávání dospělých

Pravděpodobnost, že si dospělí v Česku budou doplňovat své znalosti a dovednosti, zůstává spíše nízká. V roce 2018 mělo pouze 8,5 % dospělých ve věku 25–64 let v uplynulých 4 týdnech vzdělávací zkušenost (průměr EU činí 11,1 %). Pouze 6,1 % dospělých osob v Česku mělo ale nejvyšší nízkou kvalifikaci (průměr EU: 21,9 %). V roce 2017 získalo přibližně 5 300 dospělých ve věku od 25 let kvalifikaci na vyšší sekundární úrovni. To představuje méně než 0,02 % téměř 367 000 osob ve věku 25–64 let pouze s nízkou úrovní dosaženého vzdělání. Současně existuje jen málo pracovních příležitostí pro osoby s nízkou kvalifikací – v roce 2017 se v rámci nekvalifikovaných povolání nabízelo 287 000 pracovních míst. Míra 52,2 % dospělých s nízkou kvalifikací v zaměstnání v roce 2017 byla pod průměrem EU ve výši 58,4 %.

Řada projektů se zaměřuje na obecné zvyšování dovedností a digitálních dovedností u dospělých Projekt *UpSkilling CZ* (prohlubování dovedností v Česku), který nyní prochází procesem schvalování, se zaměří na provádění doporučení Rady z roku 2016 o cestách prohlubování dovedností. Projekt vytvoří internetový nástroj k posuzování základních dovedností a nástroj nabízející příslušné vzdělávací příležitosti. Bude zajištěna úzká spolupráce mezi klíčovými aktéry, tj. Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvem práce a sociálních věcí a veřejnými službami zaměstnanosti. Budou připraveny e-learningové kurzy, pokyny a další metodické materiály. Aktualizovaná strategie *Digitální Česko* zahrnuje rovněž opatření pro dospělé. Jejich cílem bude zejména zlepšit počítačovou gramotnost dospělých, digitální dovednosti v malých a středních podnicích a podporu práce na dálku prostřednictvím využití digitálních technologií a řešení problémů digitálního vyloučení. Kromě toho strategie vymezuje cíl „připravenosti občanů na změny trhu práce, vzdělávání a rozvoje digitálních dovedností, rekvalifikace pracovních sil, nároky na další vzdělávání pracovníků a na tvorbu nových vzdělávacích programů“.

I v oblasti dalšího odborného vzdělávání a přípravy dochází k důležitému vývoji Lidé s výučními listy a pětiletou profesní zkušeností mají možnost absolvovat zkoušku vedoucí k získání mistrovské kvalifikace. Plánuje se vytvoření asi 45 takových kvalifikací. Obchodní komora bude hrát klíčovou úlohu při usnadňování spolupráce mezi sdruženými řemeslnými asociacemi a odbornými školami, které se do nového systému zapojí.

9. Odkazy

Bičáková, A. and Kalíšková, K. (2018), *The low-skilled in the Czech Republic*. Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu. Národohospodářský ústav AV ČR. Dostupné na této adrese: https://idea.cerge-ei.cz/files/IDEA_Study_3_2018_Low_skilled/files/downloads/IDEA_Study_3_2018_Low_skilled.pdf

Cedefop (forthcoming). "Developments in vocational education and training policy in 2015-19: Czechia". *Cedefop monitoring and analysis of VET policies*.

Cedefop (forthcoming). *Vocational education and training in Czechia: short description*. Luxembourg: Úřad pro publikace Evropské unie.

ČŠI (Česká školní inspekce) (2018a), Informace - Konkurzy na ředitele škol a školských zařízení – Recruitment of school heads. <https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Tematicke-zpravy/Informace-Konkurzy-na-reditele-skol-a-skolskych-za>

ČŠI (2018b), Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2017/2018 - Quality and effectiveness of education and the education system 2017/2018 - Výroční zpráva ČŠI. [https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Vyrocnizpravy/KVALITA-A-EFEKTIVITA-VZDELAVANI-A-VZDELAVACI-S-\(1\)](https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Vyrocnizpravy/KVALITA-A-EFEKTIVITA-VZDELAVANI-A-VZDELAVACI-S-(1))

Doporučení Rady k národnímu programu reforem České republiky na rok 2019 a stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu České republiky z roku 2019. <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10156-2019-INIT/cs/pdf>

Evropská komise (2018), *Monitor vzdělávání a odborné přípravy 2018 – Analýza jednotlivých zemí*. <https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/volume-2-2018-education-and-training-monitor-country-analysis.pdf>

European Commission (2019), *Digital Economy and Society Index (DESI) – 2019 Country Report – Czechia*. <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/digital-economy-and-society-index-desi-2019>

European Commission/EACEA/Eurydice (2018a), *Teachers' and School Heads' Salaries and Allowances in Europe – 2016/17*. <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4bc4ecf6-d0f2-11e8-9424-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-78274729>

European Commission/EACEA/Eurydice (2018b), *Teaching careers in Europe: Access, Progression and Support*. <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/435e941e-1c3b-11e8-ac73-01aa75ed71a1/language-en>

Eurydice (2019a), *National Reforms in Early Childhood Education and Care, Czech Republic*. Accessed 23 April 2019. https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/national-reforms-early-childhood-education-and-care-17_en

Eurydice (2019b), *National Reforms in School Education, Czech Republic*. Accessed 23 April 2019. https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/national-reforms-school-education-17_en

FRA (2016) (European Union Agency for Fundamental Rights), *EU-Midis II – Second European Union Minorities and Discrimination Survey Roma*. <http://fra.europa.eu/en/publication/2016/eumidis-ii-roma-selected-findings>

Kaňáková, M.; Czesaná, V.; Šímová, Z. (2019). 'Vocational education and training in Europe: Czech Republic'. *Cedefop ReferNet VET in Europe reports 2018*. http://libserver.cedefop.europa.eu/vetelib/2018/ReferNet_Czech_Republic_VET_in_Europe_2018.pdf

Krajcova J., Münich D. (2018), IDEA-CERGE-EI, *Intellectual skills of Czech teachers in international and generational comparison*. https://idea.cerge-ei.cz/files/IDEA_Study_10_2018_Intelektualni_dovednosti_ceskych_ucitelu/mobile/index.html#p=1

MEYS (Ministry of Education, Youth and Sports) (2015), *Completion in Czech universities, 2003-2015*. http://www.msmt.cz/uploads/odbor_30/TF/Analyticke_materiale/Vyvoj_studijni_uspesnosti_na_ceskych_VVS_mezi_lety_2003_2015.pdf

Münich D. (2017), Institute for Democracy and Economic Analysis, IDEA-CERGE-EI, *Low teacher salaries*. https://idea.cerge-ei.cz/files/IDEA_Study_10_2017_Platy_ucitelu/mobile/index.html#p=21

NUV (2019) (National Institute for Education), *REVIZE RVP – Revision of Framework Curricula*. <http://www.nuv.cz/t/rrvp>

OECD (2018a), *Effective Teacher Policies: Insights from PISA*. <https://doi.org/10.1787/9789264301603-en>. p.33)

OECD (2018b), *Education at a Glance 2018: OECD Indicators*. <https://doi.org/10.1787/eag-2018-en>

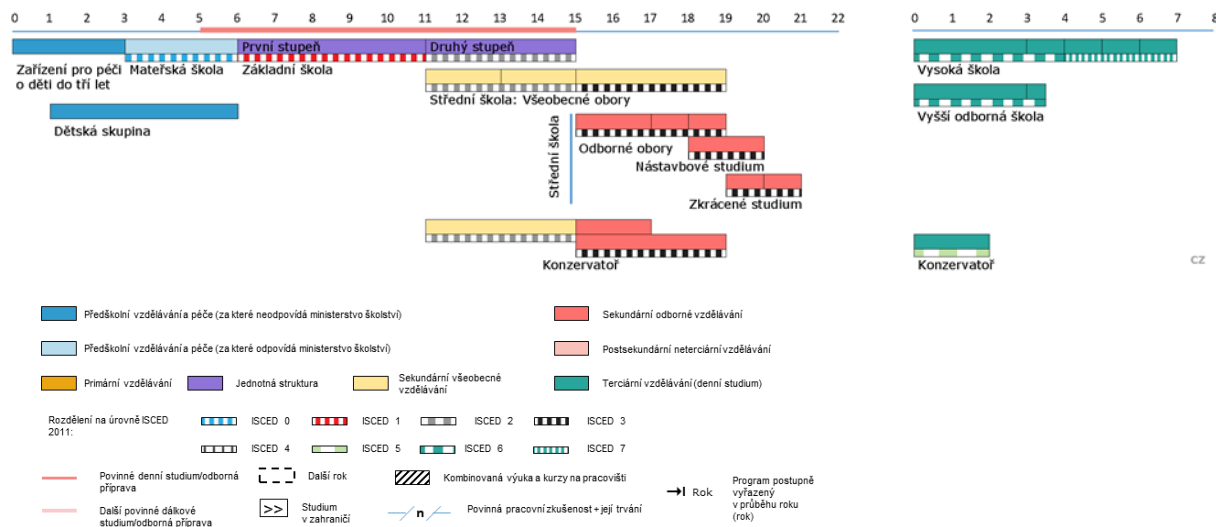
OECD (2019), *TALIS 2018 Results (Volume I): Teachers and School Leaders as Lifelong Learners, TALIS*. <http://www.oecd.org/education/talis/>

Úřad vlády (2019), *Národní program reformem 2019*. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2019-european-semester-national-reform-programme-czech-republic_cs.pdf

Příloha I: Zdroje hlavních ukazatelů

Indikátor	On-line datový kód Eurostatu
Osoby, které předčasně ukončí vzdělávání a odbornou přípravu	edat_lfse_14 + edat_lfse_02
Dosažené terciární vzdělání	edat_lfse_03 + edat_lfs_9912
Předškolní vzdělávání a péče	educ_uoe_enra10
Nedostatečné dovednosti ve čtení, matematice a přírodních vědách	OECD (PISA);
Míra zaměstnanosti čerstvých absolventů	edat_lfse_24
Účast dospělých osob v učení	trng_lfse_03
Veřejné výdaje na vzdělávání jako procento HDP	gov_10a_exp
Výdaje na veřejné a soukromé instituce na studenta	educ_uoe_fini04
Mobilita ve vzdělávání:	
- Mobilní absolventi s cílem získat titul	Výpočet JRC na základě údajů Eurostatu / UIS / OECD
- Mobilní absolventi s cílem získat kredity	

Příloha II: Struktura vzdělávacího systému

Zdroj: Evropská komise / EACEA / Eurydice, 2018. Struktura evropských vzdělávacích systémů 2018/2019: schématické diagramy. Fakta a čísla Eurydice. Lucembursko: Úřad pro publikace Evropské unie.

Připomínky a dotazy k této zprávě vítáme. Zasílejte je e-mailem na adresu:
Christèle DUVIEUSART
Christele.Duvieusart@ec.europa.eu
nebo
EAC-UNITE-A2@ec.europa.eu

Shrnutí

Hlavní poznatky mezinárodní analýzy

Hlavní poznatky analýzy jednotlivých zemí

Shrnutí

Ze všech činitelů působících ve školním prostředí jsou za faktory s největším vlivem na výsledky učení studentů považováni učitelé. Současně se na učitele vynakládá více než 60 %⁸ veřejných výdajů na vzdělávání v EU. Jakékoli politické úsilí o zlepšení výsledků vzdělávání – nebo o efektivitu vzdělávání a odborné přípravy – se musí pozorně zabývat úlohou učitelů a hledat způsoby, jak učitelům pomoci, aby ve svém náročném povolání odváděli špičkový výkon. Nová fakta, která přinesl mezinárodní průzkum OECD o výuce a učení (Teaching and Learning International Survey, TALIS), úlohu učitelů více objasňují. Údaje z posledního průzkumu jsou zdrojem informací Monitoru vzdělávání a odborné přípravy 2019, který obsahuje analýzu věnovanou učitelům ve školách v EU. Nová fakta z průzkumu TALIS za rok 2018, která jsou jedinečným zdrojem informací o motivacích učitelů, o jejich celoživotním učení a profesních drahách, mohou tvůrcům politik pomoci využít plný potenciál učitelů prostřednictvím předcházení problémům a jejich řešení.

Po části věnované učitelům Monitor 2019 analyzuje stávající cíle přijaté Radou Evropské unie v rámci strategického rámce evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy 2020 (dále jen „referenční hodnoty EU“). Tato část zprávy představuje nejnovější údaje o účasti na předškolním vzdělávání a péči, o předčasném odcházení ze vzdělávání a odborné přípravy, o míře dosažení terciárního vzdělání, o nedostatečných výsledcích v oblasti základních dovedností, o míře zaměstnanosti čerstvých absolventů, o vzdělávání dospělých a o vzdělávací mobilitě ve vysokoškolském vzdělávání. Dále nabízí Monitor 2019 analýzu používaných ukazatelů vzdělání u jiných zavedených nebo nově vznikajících priorit, včetně vzdělávání v oblasti podnikání, digitálního vzdělávání a mnohojazyčnosti. Zpráva je zakončena částí analyzující veřejné investice do vzdělávání a odborné přípravy.

V centru učení: učitelé

Vzdělávací systémy v celé EU jsou konfrontovány s řadou výzev týkajících se učitelů. Několik zemí již čelí nebo bude čelit nedostatku učitelů, a to buď plošně, nebo v konkrétních oborech (obvykle jde o přírodní vědy, technologie, inženýrství a matematiku); nebo v některých zeměpisných oblastech. Vzhledem k podílu učitelů ve věku 50 a více let bude muset 23 zemí EU účastnících se průzkumu TALIS 2018 zhruba v příštím desetiletí obnovit asi jednu třetinu své učitelské populace. Nejméně pět zemí EU bude muset ve stejném období obnovit přibližně polovinu učitelů v oblasti sekundárního vzdělávání (Itálie, Bulharsko, Litva, Estonsko, Řecko a Lotyšsko; a totéž se týká učitelů primárního vzdělávání v Itálii, Bulharsku a Litvě).

Úspěšná obnova učitelské populace vyžaduje jednání podle klíčových faktorů, jako je počet studentů, kteří se rozhodnou zahájit pedagogické vzdělávání, počet nových učitelů začínajících v tomto zaměstnání a počet učitelů, kteří přestávají pracovat. Ke zvládnutí této výzvy je třeba zlepšit přitažlivost tohoto povolání a nabídnout dobré pracovní podmínky pro trvalou odbornou činnost.

Podle údajů z průzkumu se pouze 18 % učitelů škol na úrovni nižšího sekundárního vzdělávání v EU domnívá, že je jejich povolání ceněno společností, a jejich podíl se snižuje s tím, jak se zvyšuje počet let jejich pedagogické praxe. Obdobně v některých zemích EU mezi zkušenějšími učiteli významně klesá podíl těch, kteří by se i dnes rozhodli pro učitelské povolání. Celkově představuje

⁸ Vypracování obecných vládních finančních statistik Eurostatu generálním ředitelstvím pro vzdělávání a kulturu (GŘ EAC), referenční rok 2017 ([gov_10a_exp](#)).

zvláštní výzvu přilákání mužů do pedagogické práce, což se týká zejména primárního a předškolního vzdělávání, kde podíl učitelek dosahuje 85 % (primární vzdělávání) a 96 % (předškolní vzdělávání).

Platy učitelů nevycházejí ze srovnání s platy jiných, stejně kvalifikovaných odborníků vždy příznivě. Ze zemí EU, u nichž jsou dostupné údaje, vydělávají učitelé ve čtyřech z nich (Česko, Slovensko, Itálie a Maďarsko) na všech úrovních vzdělávání méně než 80 % toho, co ostatní terciárně vzdělaní pracovníci. Ve většině členských států vydělávají učitelé na úrovni primárního (a zejména předškolního) vzdělávání méně než učitelé na sekundární úrovni. V oblasti sekundárního vzdělávání bývá zákonný plat učitelů vyšší na úrovni vyššího sekundárního vzdělávání než na úrovni nižšího sekundárního vzdělávání.

Rovněž panuje nedostatek učitelů se specifickými profily. Téměř 40 % ředitelů na školách nižší sekundární úrovně v EU prohlašuje, že nedostatek učitelů pro žáky se zvláštními potřebami je na překážku kvalitě výuky na jejich škole. Ředitelé také poukazují na nedostatek učitelů, kteří mají kompetence ve výuce v multikulturním nebo mnohojazyčném prostředí (největší nedostatek jich je ve Francii, Itálii a Portugalsku); a kompetence ve výuce žáků ze sociálně a ekonomicky znevýhodněných rodin (největší nedostatek panuje ve Francii, Itálii a Portugalsku). Tento druhý zmíněný druh nedostatku je vyvolán změnami (technologií, rozmanitostí ve třídách) a upozorňuje na nutnost zlepšit odbornou přípravu (počáteční i průběžnou).

Kromě toho potřebují učitelé vzhledem k technologickému a demografickému vývoji více než kdy jindy nové dovednosti, a to i pro nakládání s kulturní a jazykovou rozmanitostí ve třídě, výuku v technologicky bohatém prostředí a používání výukových postupů založených na spolupráci. 92 % učitelů uvádí, že se pravidelně účastní profesního rozvoje, a 21 % uvádí nutnost další odborné přípravy v oblasti výuky studentů se zvláštními potřebami; 16 % uvádí nutnost další odborné přípravy v oblasti používání informačních a komunikačních technologií (IKT) pro výuku a přibližně 13 % pak uvádí nutnost další odborné přípravy v oblasti výuky v mnohojazyčném a multikulturním prostředí.

Zvyšující se účast na vzdělávání a dosažené vzdělání: hlavní úspěchy za poslední desetiletí

V posledním desetiletí zaznamenala EU mohutný nárůst míry dosaženého terciárního vzdělání a splnila svůj cíl ve výši alespoň 40 % absolventů terciárního vzdělání ve věku 30–34 let – oproti 32 % v roce 2009. Navzdory tomuto nárůstu existují v oblasti dosaženého vzdělání jednoznačné vzorce nerovností. Například v průměru je podíl žen s dosaženým terciárním vzděláním (45,8 %) vyšší než podíl mužů (35,7 %) – a v posledních letech se tento rozdíl neustále zvětšuje. Ženy obvykle dokončují terciární vzdělávání dříve než muži. Mladí dospělí narození ve vykazující zemi nebo jinde v EU také dokončují vzdělání ve vyšší míře než jejich vrstevníci ze zemí mimo EU (41,0 % oproti 35,8 %). Přehled politických opatření k rozšíření terciárního vzdělání však ukazuje, že konkrétní cíle na podporu účasti nedostatečně zastoupených skupin na vysokoškolském vzdělávání, jako jsou například lidé se zdravotním postižením, migranti nebo studenti ze znevýhodněného prostředí, stanovila méně než polovina zemí EU.

Zvýšila se účast dětí ve věku od 4 let na předškolním vzdělávání a je nyní téměř všeobecná. Panuje také vysoká míra účasti na předškolním vzdělávání u dětí od 3 let. 90% míra účasti u celkové populace však klesá na 77,8 % ve skupině dětí ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením. Bylo zjištěno, že zkušenost s předškolním vzděláváním přispívá k lepším výsledkům učení později v životě, a to zejména u dětí ze sociálně a ekonomicky znevýhodněných rodin. Je tedy třeba řešit problém zajištění rovného přístupu ke vzdělání v raném věku.

Od zavedení rámce evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy v roce 2009 se výrazně snížil podíl mladých dospělých, kteří odcházejí z oblasti vzdělávání a odborné přípravy, aniž by získali kvalifikaci alespoň na úrovni vyššího sekundárního vzdělání. Po roce 2016 se však tento proces na úrovni EU zastavil. Srovnáme-li roky 2016 a 2018, došlo v tomto ukazateli k pokroku ve velkých zemích, jako je Španělsko nebo Polsko, i v dalších zemích, například v Rumunsku, Nizozemsku či Portugalsku. Oproti tomu však působil negativní vývoj v jiných zemích – například v Itálii, Švédsku, Dánsku, na Slovensku a v Estonsku (v sestupném pořadí podle počtu obyvatel). Navíc se v posledních 2 letech zvýšila míra předčasných odchodů z oblasti vzdělávání u mladých dospělých narozených jak v EU (v letech 2016 až 2017), tak mimo EU (v letech 2017 až 2018). Omezení předčasných odchodů ze vzdělávání je i nadále prioritou a cílem EU, protože ti, kteří oblast vzdělání a odborné přípravy opustí dříve, než získají osvědčení o vyšším sekundárním vzdělání, se budou potýkat s nižší mírou zaměstnanosti a nižší mírou účasti na vzdělávání dospělých.

Hlavní výzva pro příští desetiletí: zlepšení výsledků učení ve škole a zvýšení účasti dospělých na vzdělávání

Účast na vzdělávání lze měřit na základě údajů o zápisech, kvalifikacích nebo výkonových testech. Údaje z výkonových testů ukazují, že je i nadále výzvou snížit počet neúspěšných patnáctiletých tak, aby byl splněn cíl EU ve výši méně než 15 % do roku 2020⁹, zejména pokud jde o žáky ze sociálně a ekonomicky znevýhodněného prostředí. Nezvládnutí základních úkolů v oblasti matematiky, čtenářské gramotnosti a přírodních věd ve věku 15 let ovlivňuje příležitosti jednotlivců pokračovat ve studiu, najít a udržet si zaměstnání později v životě, vypořádat se s rychlými technologickými změnami a rozvíjet se jako občané. Ve skutečnosti se EU v období 2012 až 2015 od plnění tohoto cíle vzdálila. Základní úkoly v oblasti čtenářské gramotnosti nedokáže splnit přibližně jedna pětina žáků v EU a ještě o něco vyšší je jejich podíl v oblasti přírodních věd a matematiky (údaje za rok 2015). Navzdory méně příznivé nebo někdy nepříznivé situaci je zhruba čtvrtina sociálně a ekonomicky znevýhodněných žáků narozených v jiné zemi považována za odolné vůči neúspěchu ve vzdělávání. K individuálním faktorům spojeným s vyšší odolností patří vysoká očekávání v oblasti školních výsledků a neopakování ročníků; naopak negativní spojitost s odolností má nezáměr o školu (například vynechávání hodin a zneužívání omamných látek). Na úrovni školy pak mezi faktory, jež mají pozitivní korelaci s odolností vůči neúspěchu, patří používání školního hodnocení, propojení výsledků studentů ve zkouškách s výkonem učitelů, přiměřené zajištění studoven a obklopení žáky s vyšším socioekonomickým statutem.

V posledních letech došlo v EU k omezenému nárůstu podílu dospělých, kteří se v posledních 4 týdnech účastnili vzdělávání a odborné přípravy – z 9,5 % v roce 2008 na 11,1 % v roce 2018. Kromě toho prakticky ve všech zemích EU je u lidí bez kvalifikace nebo s nízkou kvalifikací dosaženou v rámci vzdělávání – což jsou ti, kteří nejvíce potřebují přístup k učení – nejmenší pravděpodobnost, že z něj budou mít prospěch. Pokud jde o účast dospělých na vzdělávání, záleží na věku a dosaženém vzdělání. U mladých dospělých (25–34) je pravděpodobnost, že se budou vzdělávat, více než čtyřikrát vyšší než u lidí ve věku 55–64 let. Obdobně se ti, kteří dosáhli terciárního vzdělání, zúčastní vzdělávání s více než čtyřnásobnou pravděpodobností oproti těm, kteří mají osvědčení nejvýše o vyšším sekundárním vzdělání.

Rozvoj kompetencí pro budoucí život a zaměstnání

Výzkum již dávno prokázal pozitivní vliv možnosti studia v zahraničí. Nadnárodní mobilita ve vzdělávání je spojena s budoucí mobilitou, vyššími výděly a nižším rizikem nezaměstnanosti. K

⁹ Údaje pro toto posouzení pocházejí z průzkumu v rámci Programu OECD pro mezinárodní hodnocení žáků (PISA). Za neúspěšné jsou považováni studenti, kteří dosáhli hodnocení pod úrovní 2.

cílům Evropského prostoru vzdělávání patří „umožnit mobilitu ve vzdělávání pro všechny“¹⁰. V roce 2017 bylo „mobilních“ 11,6 % vysokoškolských absolventů, což znamená, že studovali částečně nebo zcela v zahraničí. Asi 8 % z nich pobývalo v zahraničí po krátká období a 3,6 % studium dokončilo v jiné zemi. Z programu Erasmus+ byla podporována zhruba polovina krátkodobých studijních pobytů absolventů z EU v zahraničí. Celkový vysoký podíl mobilních absolventů mají Lucembursko, Kypr, Nizozemsko a Finsko (v sestupném pořadí). Pokud jde o příchodní mobilitu, která zachycuje množství studentů přicházejících do země na dobu studia, lze ji chápat jako měřítko přitažlivosti vzdělávacího systému. V tomto ukazateli vede Spojené království – jak v podílu absolventů z řad přichodících studentů, tak v absolutních číslech.

Existuje řada klíčových kompetencí (resp. kombinace znalostí, dovedností a postojů), které mohou podpořit životní příležitosti jednotlivců a také snadnější přechod na trh práce a vyhlídky na zaměstnání. Například účast na podnikatelském vzdělávání zvyšuje pravděpodobnost zapojení do podnikatelských činností v pozdějším věku v průměru o 35 %. Z těchto 35 % je nárůst o 7 procentních bodů dán tím, že účastníci lépe vnímají své podnikatelské dovednosti. Účast na podnikatelském vzdělávání v EU je však podle dostupných údajů většinou dobrovolná a pouze několik zemí ji stanoví jako povinnou.

Kromě toho potenciál digitálních technologií při zlepšování vzdělávacích postupů brzdí problémy, kterým vzdělávací systémy stále čelí. Aby školy úspěšně prošly digitální transformací, musí podporovat digitální kompetence učitelů při pedagogické práci, navrhovat inovativní pedagogické přístupy a poskytovat digitální vybavení a rovněž lepší připojení. Je třeba vytvářet kapacity pro digitální hodnocení studentů, učitelů, škol a vzdělávacích systémů.

Vyhlídky jednotlivců na zaměstnání kromě toho může zvýšit schopnost hovořit několika jazyky. Celkově se v Evropě v letech 2005 až 2015 zvýšil počet žáků, kteří absolvovali povinnou výuku jazyků, a to v primárním i sekundárním vzdělávání. V roce 2014 se 83,7 % dětí ve školách primární úrovně vzdělávání učilo alespoň jeden cizí jazyk – v porovnání s 67,3 % o téměř deset let dříve. Na nižší sekundární úrovni se v roce 2015 59 % žáků ve škole učilo dva jazyky, oproti 46,7 % v roce 2005.

Míra zaměstnanosti čerstvých absolventů v EU se po dosažení nejnižšího bodu v roce 2013 (75,4 %) neustále zvyšuje. V roce 2018 dosáhla 81,6 % a blíží se tak nyní 82% úrovni z období před krizí v roce 2008. Některé země však stále trpí dopady krize na zaměstnatelnost čerstvých absolventů – zejména Řecko a Itálie, kde je míra zaměstnanosti čerstvých absolventů přibližně 55 %. Absolventi sekundárního vzdělávání s všeobecnou kvalifikací přecházejí na trh práce ve srovnání s absolventy sekundárního vzdělávání s odbornou kvalifikací méně snadno (66,3 % oproti 79,5 %). Míra zaměstnanosti absolventů terciárního vzdělání činila v roce 2018 85,5 %.

Veřejné investice do vzdělávání

V roce 2017 investovaly členské státy EU do svých vzdělávacích systémů v průměru 4,6 % svého hrubého domácího produktu (HDP). Tento podíl se v několika posledních letech mírně, ale trvale snižoval ze 4,9 % v roce 2014. Z veřejných výdajů určených na vzdělávání vynaloží země EU v průměru zhruba třetinu na předškolní a základní vzdělávání, 41 % na sekundární vzdělávání a 15 % na terciární vzdělávání. Srovnáme-li různá odvětví vzdělávání, reálné výdaje na sekundární

¹⁰ V listopadu 2017 se vedoucí představitelé EU sešli v Göteborgu k diskusím o sociálním rozměru Evropy, včetně vzdělávání a kultury. Komise v rámci debaty o budoucnosti Evropy představila svou vizi a konkrétní kroky k vytvoření Evropského prostoru vzdělávání do roku 2025. Jedním z hlavních cílů Evropského prostoru vzdělávání je „umožnit mobilitu ve vzdělávání pro všechny“ tím, že bude stavět na pozitivních zkušenostech programu Erasmus+ a Evropského sboru solidarity a rozšiřovat počet jejich účastníků a že vytvoří evropský studentský průkaz, který nabízí nové, snadno použitelné způsoby uchovávání údajů v osobních akademických záznamech. K dalším opatřením na podporu mobility v rámci Evropského prostoru vzdělávání patří zahájení nových postupů k zajištění vzájemného uznávání diplomů, zlepšení výuky jazyků, vytvoření sítě evropských univerzit a podpora učitelů a jejich mobility.

a postsekundární vzdělávání se snížily (-1,3 % mezi roky 2016 a 2017) a zvýšily se výdaje na předškolní a primární vzdělávání (+1,4 %) a na terciární vzdělávání (+1,7 %).

Doposud byly trendy ve výdajích na vzdělávání do značné míry nezávislé na demografickém vývoji, s částečnou výjimkou výdajů na terciární vzdělávání. Vzhledem k předpokládanému poklesu počtu obyvatel ve školním věku v mnoha zemích EU se pravděpodobně i stále výdaje na vzdělávání projeví zvýšením výdajů na studenta.

Hlavní poznatky analýzy jednotlivých zemí

Belgie

Vlámské společenství (BE fl) bude od září 2019 provádět reformy na všech úrovních vzdělávání, včetně duálního vzdělávání. Francouzské společenství (BE fr) bude rovněž provádět školské reformy, nejprve změny správy a poté nový rozšířený společný vzdělávací program a reformu počátečního vzdělávání učitelů, a to od září 2020. Výdaje na vzdělávání v Belgii patří mezi nejvyšší v EU, ale výsledky vzdělávání jsou poměrně nízké, což naznačuje prostor pro zvýšení účinnosti a efektivity. V zájmu snížení nerovnosti a zlepšení výsledků potřebují učitelé větší podporu při řízení rozmanitosti ve třídě. Míra dosažení terciárního vzdělání je vysoká, ale přetrvávají rozdíly mezi regiony a skupinami.

Bulharsko

Pokračuje modernizace systému vzdělávání a odborné přípravy, přičemž kvalita, význam pro trh práce a inkluzivnost i nadále představují výzvu. Demografické trendy a rostoucí nedostatek dovedností naznačují, že Bulharsko musí lépe investovat do dovedností své současné i budoucí pracovní síly. Potřeba rozšiřování dovedností a rekvalifikace u dospělých obyvatel je vysoká, zatímco účast na vzdělávání dospělých je nízká. Status učitelského povolání je nízký a učitelská pracovní síla stárne. Jako prostředek ke zvýšení přitažlivosti tohoto povolání se zvyšují se platy. Byly podniknuty kroky ke zvýšení významu odborného vzdělávání a přípravy pro trh práce.

Česko

Česko i nadále posiluje relevantnost odborného vzdělávání a přípravy pro potřeby trhu práce. Orgány náležitě využívají finanční prostředky EU na podporu reformy. Inkluzivní vzdělávání se vyvíjí správným směrem, ale opatření zaměřená na Romy jsou i nadále omezená. Přitažlivost učitelského povolání zůstává nízká.

Chorvatsko

Probíhá pilotní provádění reformy vzdělávacího programu a ambiciózní přípravy na její plné provedení. Probíhají reformy odborného vzdělávání a přípravy. Účast na předškolním vzdělávání a péči brzdí nedostatek učitelů a míst. Plány na prodloužení velmi krátké průměrné doby výuky by mohly pomoci zlepšit špatné výsledky vzdělávání.

Dánsko

Vysokoškolské vzdělávání je díky změnám flexibilnější a vstřícnější k trhu práce, stále je však potřeba více absolventů v oborech STEM (přírodní vědy, technologie, inženýrství a matematika). Zvýšil se počet programů učňovské přípravy a přijímají se opatření na podporu vzdělávání dospělých. Školy a univerzity ovlivňuje snížení výdajů na vzdělávání. Vzdělávací výsledky mladých lidí z rodin migrantů vykazují značné místní rozdíly.

Estonsko

Estonsko vytváří strategii v oblasti vzdělání na období 2021–2035, jejímž cílem je postupně zavést do systému změny, aby dokázal reagovat na změny na trhu práce a ve společnosti. Vzhledem k demografickým trendům a omezené schopnosti systému vzdělávání a odborné přípravy reagovat na potřeby trhu práce zůstává výzvou sladění nabídky dovedností a poptávky trhu práce. Stárnutí učitelské populace spojené s nízkou přitažlivostí učitelského povolání je dlouhodobou výzvou s ohledem na fungování vzdělávacího systému. Účast na vzdělávání dospělých dosáhla nejvyšší dosud zaznamenané hodnoty, ale potřeba rozšiřování dovedností a rekvalifikace je nadále vysoká.

Finsko

Přestože je učitelství prestižním a atraktivním povoláním, je nedostatek učitelů pro vzdělávání v mateřských školách a vzdělávání žáků se zvláštními potřebami. Došlo k určitému nárůstu nerovností ve vzdělávání a klesly výdaje na vzdělávání. Cílem nových politických opatření je zlepšit kvalitu, účinnost a internacionalizaci vysokoškolského vzdělávání. Poptávka po absolventech v oblasti informačních a komunikačních technologií (IKT) je vysoká a je obtížné ji uspokojit. Probíhá provádění reformy odborného vzdělávání a přípravy a jsou plánovány reformy na podporu vzdělávání dospělých.

Francie

Pokračuje práce na zlepšování výsledků vzdělávání a snižování nerovností, přičemž je poskytována podpora pedagogickým pracovníkům a jsou prováděna opatření k financování. Nový zákon o vzdělávání prodlužuje délku povinného vzdělávání a odborné přípravy, které je nutno absolvovat ve věku 3–18 let. Úřady stojí před výzvou spojit rychlé tempo reformy s potřebou konzultovat se zúčastněnými stranami, aby zajistily náležitý pocit odpovědnosti a optimální dopad. Provádění reformy odborného vzdělávání a přípravy je v plném proudu.

Irsko

Irsko má pevný rámec pro zajištění vysoce kvalifikovaných učitelů a další plány k uspokojení nově vznikajících potřeb, včetně nedostatku učitelů. Nadále klesá míra předčasných odchodů ze vzdělávání a účast na předškolním vzdělávání a péči má být podporována novými vnitrostátními programy. Navzdory navýšeným veřejným výdajům na vzdělávání nerostly investice do vysokoškolského vzdělávání v souladu s rostoucím počtem studentů. Irsko provádí iniciativy zaměřené na rozšiřování dovedností a zvyšování účasti dospělých na vzdělávání a odborné přípravě, ale počet dospělých s nízkou kvalifikací v obyvatelstvu je i nadále značný.

Itálie

Itálie do vzdělávání, zejména vysokoškolského, investuje částky, které jsou výrazně pod průměrem EU. Podíl učitelů spokojených se svým zaměstnáním patří k nejvyšším v EU, ale jen malá část se domnívá, že je jejich povolání oceňováno. Povinné učení se prací v rámci odborného vzdělávání a přípravy by mohlo pomoci zajistit strukturovanější odbornou přípravu učňů a usnadnit přechod ze vzdělávacího procesu do pracovního života. Míra dosažení terciárního vzdělání je nízká a přechod ze vzdělávacího procesu do pracovního života zůstává obtížný, a to i pro vysoce kvalifikované osoby.

Kypr

Učitelství je velmi přitažlivé. Reformy na jeho zkvalitnění jsou slibné, ale je třeba je zachovat a rozšířit. Reformy jsou prováděny s cílem podpořit vysoce kvalitní veřejné předškolní vzdělávání a péči. Péče v raném věku však není dostatečně zajištěna. Dále se zvýšila míra dosažení terciárního vzdělání, ale vzhledem ke specifickým rysům kyperského trhu práce zůstává i nadále výzvou nedostatečné využívání dovedností. Byla přijata opatření ke zlepšení odborného vzdělávání a přípravy a vzdělávání dospělých, ale přitažlivost obou odvětví a účast v nich zůstávají i nadále nízké.

Litva

Současné trendy v populaci studentů a učitelství vyžadují komplexní strategii řízení nabídky a poptávky učitelů. Prioritou i nadále zůstává zlepšování klíčových kompetencí a relevantních dovedností na všech úrovních. Kvalitu vzdělávání a odborné přípravy může pomoci zlepšit další rozvoj systémů monitorování a hodnocení. Byla zavedena opatření ke zvýšení celkové efektivity vzdělávacího systému, je však třeba dalšího úsilí k zajištění jejich provádění. Chybí politická opatření k řešení nízké účasti na vzdělávání dospělých.

Lotyšsko

Lotyšsko již splnilo a překročilo své vzdělávací cíle v rámci strategie Evropa 2020. Lotyšsko by mělo dosáhnout dalšího zlepšení výsledků učení prostřednictvím nového vzdělávacího programu založeného na kompetencích, silnějšího individuálního přístupu k ohroženým studentům a podpory odborného vzdělávání a přípravy se zvyšuje a míra zaměstnanosti absolventů odborného vzdělávání a přípravy se zlepšuje, i když obě oblasti zůstávají pod průměrem EU. Ve vysokoškolském vzdělávání je vítáno postupné zvyšování investic a postupné změny v zajišťování kvality, ale odvětví je nadále roztržštěné a mezinárodní konkurenceschopnost je nízká.

Lucembursko

V roce 2018 přilákaly více uchazečů flexibilnější požadavky na vstup do výběrového řízení pro učitele předškolního a primárního vzdělávání. Výsledky žáků jsou silně ovlivněny jejich schopností vypořádat se s trojjazyčným systémem. Reforma procesu zaměřená na konci primárního vzdělávání mohla zastavit trend, kdy je mnoho žáků směřováno na nejnižší úroveň sekundárního vzdělávání. Míra zaměstnanosti čerstvých absolventů všech typů vzdělávání je výrazně nad průměrem EU.

Maďarsko

Nedávná opatření zvýšila úroveň kvalifikace pracovníků v oblasti předškolního vzdělávání a péče. Byla posílena opatření k odstranění rozdílů ve výsledcích mezi žáky. Byly zpřísněny podmínky pro přijímání na vysoké školy. Cílem nové střednědobé strategie je modernizace odborného vzdělávání a přípravy a vzdělávání dospělých.

Malta

Probíhá práce na zlepšení kvality výuky a přitažlivosti učitelského povolání. Mezi hlavní výzvy patří zvyšování kvality investic do vzdělávání a rozvoj monitorování a hodnocení. Vyšší účast na předškolním vzdělávání a péči a nový sekundární systém mohou pomoci snížit počet osob, které předčasně odcházejí ze vzdělávání. Zatímco účast na terciárním vzdělávání se zvyšuje, jeho význam pro trh práce zůstává i nadále výzvou.

Německo

Německo oznámilo, že v nadcházejícím desetiletí budou investovány významné částky do oblasti digitalizace, vysokoškolského vzdělávání a výzkumu a rovněž do školního vzdělávání. Německo se připravuje na zásadní změnu v dovednostech své pracovní síly prováděním digitálních iniciativ a přeorientováním systému vzdělávání dospělých. Učitelská pracovní síla stárne a Německo bude muset nahradit velký počet učitelů, což představuje výzvu. Mladí lidé ze sociálně a ekonomicky znevýhodněných prostředí nebo z rodin migrantů nadále zaostávají, pokud jde o dosažené vzdělání.

Nizozemsko

Míra předčasných odchodů ze vzdělávání je pod úrovní vnitrostátního cíle v rámci strategie Evropa 2020, ale mírně se zvýšila. Nizozemsko čelí rostoucímu nedostatku učitelů v oblasti primárního i sekundárního vzdělávání. Cílem dohod o kvalitě 2019–2022 je zlepšit kvalitu odborného vzdělávání a přípravy. Nizozemské terciární vzdělávání v čím dál vyšší míře přitahuje zahraniční studenty.

Polsko

Míra předčasných odchodů ze vzdělávání stále klesá a účast dětí mladších 3 let na předškolním vzdělávání a péči zůstává i nadále nízká. Byla zahájena reforma vysokoškolského vzdělávání, která přináší zásadní změny ve fungování institucí vysokoškolského vzdělávání. Realizace změn školského systému v roce 2017 vytváří výzvy v oblasti organizace, financí i vzdělávacího programu. Další výzvy se týkají platů učitelů, vznikajících nedostatků a počátečního i dalšího odborného vzdělávání a přípravy. Účast na vzdělávání dospělých zůstává nízká.

Portugalsko

Učitelé jsou spokojeni se svým zaměstnáním, ale výzvou i nadále zůstávají stárnoucí učitelská populace, vysoký podíl dočasných zaměstnanců a slabé stránky počátečního vzdělávání a dalšího profesního rozvoje. Investice do modernizace infrastruktury jsou nedostatečné, zejména v oblasti předškolního vzdělávání a péče v metropolitních oblastech. Situace se zlepšuje, pokud jde o regionální rozdíly ve výsledcích vzdělávání, opakování ročníků a míru předčasných odchodů ze vzdělávání. Vzrostla míra dosažení terciárního vzdělání, ale poptávka podniků po odbornících na IKT převyšuje nabídku. Existuje významný podíl dospělých s nízkou kvalifikací, zatímco účast na vzdělávání dospělých zůstává nízká.

Rakousko

Aby zabránilo nedostatku učitelů, musí Rakousko přilákat dostatek studentů do počátečního vzdělávání učitelů a zlepšit další profesní rozvoj. Investice do vysokoškolského vzdělávání si kladou za cíl zlepšit studijní prostředí. Prioritou v systému vzdělávání a odborné přípravy je zlepšení digitální kompetence. Přerušování reformy z nedávné doby může oslabit snahy o integraci studentů z rodin migrantů a o zlepšení výsledků vzdělávání studentů ze sociálně znevýhodněného prostředí.

Řecko

Učitelské povolání je v Řecku velmi přitažlivé, ale chybí příležitosti a pobídky ke zlepšení odbornosti. Výdaje na vzdělávání jsou nižší než ve většině zemí EU a jejich převážná část se vynakládá na platy. Míra předčasných odchodů ze vzdělávání se dále snížila, zejména ve venkovských oblastech. Nadále je obtížné najít zaměstnání po ukončení vzdělávání, a to i pro vysoce kvalifikované osoby. Zavádějí se opatření k řešení odlivu absolventů terciárního vzdělání, ale internacionalizace řeckých univerzit není dostatečně rozvinutá.

Rumunsko

Byly představeny konkrétní myšlenky zásadní reformy systému vzdělávání a odborné přípravy. K provedení této reformy je třeba učinit jasné kroky. Veřejné výdaje na vzdělávání jsou ve srovnání s EU nízké, zatímco investiční potřeby odvětví jsou vysoké. Jakákoli velká reforma bude pravděpodobně vyžadovat dodatečné financování spojené se silnějšími mechanismy, jež zajistí spravedlnost a efektivitu. Lepší podpora učitelů – zejména prostřednictvím přepracování koncepce počátečního vzdělávání učitelů a posílení dalšího profesního rozvoje – může pomoci zlepšit kvalitu i spravedlnost. Bylo vyvinuto úsilí o rozšíření duálního vzdělávání. Účast na vzdělávání dospělých zůstává nízká i přes vysokou potřebu rozšiřování dovedností a rekvalifikace.

Slovensko

Slovensko zkvalitňuje předškolní vzdělávání a péči, což je pozitivní zejména pro děti ze znevýhodněných rodin. Slovensko zaujímá strategičtější přístup k celoživotnímu učení, rozšiřování dovedností a rekvalifikaci. Míra předčasných odchodů ze vzdělávání se od roku 2010 stále zvyšuje a na východním Slovensku se blíží 14 %. Investice do vzdělávání a odborné přípravy jsou nedostatečné, takže platy učitelů jsou i přes nedávná navýšení stále nízké.

Slovinsko

Počet dětí zapsaných k předškolnímu vzdělávání a péči se blíží referenční hodnotě EU. Podíl slovinských studentů ve vyšším sekundárním vzdělání zapsaných k odbornému vzdělávání a přípravě je jedním z nejvyšších v EU a míra zaměstnanosti těchto absolventů je vysoká. Nových učitelů je dostatek, ale velký počet pedagogů se blíží k odchodu do důchodu a v některých kategoriích již je jich nedostatek. Míra dosažení terciárního vzdělání je vysoká, ale existují velké rozdíly mezi muži a ženami a obyvatelstvem narozeným v této zemi a v zahraničí.

Španělsko

Učitelské povolání je přitažlivé, nicméně pracovní podmínky se liší mezi regiony a mezi veřejnými a soukromými vzdělávacími systémy. Soukromé výdaje na vzdělávání jsou významné, zatímco veřejné výdaje jsou beze změn oproti HDP. Plánované reformy byly vzhledem k politickým nejistotám zpomaleny. Probíhá proces modernizace odborného vzdělávání a přípravy. Účast dospělých na vzdělávání se pomalu zvyšuje.

Spojené království

Je vyvíjeno úsilí o řešení vysokého podílu učitelů, kteří opouštějí své povolání. V Anglii roste počet školních akademií, ale mnohé čelí finančním tlakům. Není jasné, jaké důsledky bude mít pro vysokoškolské vzdělávání ve Spojeném království brexit, ale bude zapotřebí politických reakcí k řešení potenciální ztráty financování výzkumu ze strany EU a snížení přílivu studentů. Anglie jako součást probíhajících reforem vyššího sekundárního odborného vzdělávání a přípravy zavede nové kvalifikace.

Švédsko

Míry dosažení terciárního vzdělání a zaměstnanosti absolventů jsou vysoké. Digitální dovednosti obyvatelstva patří mezi nejlepší v EU. Panuje závažný nedostatek učitelů a velké množství učitelů nemá formální kvalifikaci. Segregace a nerovnost ve školách jsou vážné a vzbuzují rostoucí obavy.

VYHLEDÁVÁNÍ INFORMACÍ O EU

On-line

Informace o Evropské unii ve všech úředních jazycích EU jsou dostupné na internetových stránkách Europa na adrese: https://europa.eu/european-union/index_cs.

Publikace EU

Publikace EU, ať už bezplatné, nebo placené, si můžete stáhnout nebo objednat na adrese: <https://publications.europa.eu/cs/publications>. Chcete-li obdržet více než jeden výtisk bezplatných publikací, obraťte se na službu Europe Direct nebo na místní informační střediska (viz https://europa.eu/european-union/contact_cs).

